

Þar sem sýslumaðurinn í Barðastrandarsýslu og hreppsnefndin í Tálknafjarðarhreppi hafa haldið því fram, að Kristján Árnason hafi verið búinn að útenda 10 ára dvöl í Skógarstrandarhreppi, þegar hann þáði þenna styrk, þá verður þessi synjunarástæða þannig eigi tekin til greina, en aptur á móti verð jeg að fallast á þau mótmæli, sem komin eru fram gegn lögmati styrksins, sem er veittur rjett áður en Kristján Árnason hefir dvalið 10 ár samfleytt í Skógarstrandarhreppi. Hin framfarna aðsjónargjörð sýnir aðeins matvælabirgðirnar á heimili Kristjáns Árnasonar, en gefur engar upplýsingar um kringumstæður hans að öðru leyti. Í því tilliti hefur hann sjálfur getið þess, að þær fáu skepnur, sem hann átti, hafi hann verið búinn að selja eða pantsetja, en um þetta hefur engin rannsókn farið fram. Það er upplýst, að hann hafi haft 2 kýr og hefði, að því er virðist, verið hægt að farga annari, heimili Kristjáns til viðurværis. Hreppsnefndin í Skógarstrandarhreppi eða oddviti hennar skýrir einnig svo frá, að sjer hafi verið kuunugt um, að Kristján hafi fargað einhverjum búshlutum sínum uppí kostnaðinn við ferð sína, þá er hann flutti sig í Tálknafjarðarhreppi fyrst í júní 1901. Til þessarar ferðar segist hann að vísu hafa fengið lán hjá stúlku þeirri, sem hjá honum var, og eins það, sem hann þurfti, eptir að hinn umgetni fátækrastyrkur uppá 20 kr. var þrotinn, til framfærslu þangað til hann fór burt úr hreppnum, og er það næsta ólíklegt, að hann eigi hefði getað fengið þessa hjálp hjá stúlkunni fyr. Þessi fátækrastyrkur var veittur í peningum, í stað þess að hreppsnefndin sjálf hefði átt að umgangast kaup á matvælum handa honum, hafi þau eigi verið til í hreppnum. Þessi sveitarstyrkur gat vitanlega eigi náð langt, enda gat Kristján þegar í stað hjálpað sjer eptir að styrkurinn var þeginn. Eptir því sem þannig er komið fram, hefur hinn umræddi styrkur verið veittur að öðrfu, og er hann því ólögmetur.

Þar sem Kristján Árnason hefur dvalið í Skógarstrandarhreppi, sem hann kom í úr fæðingarsveit sinni um 25 ára að aldri, frá því fyrst í maí 1891 og þar til um fardaga 1901, án þess á þeim tíma að þiggja löglega veittan fátækrastyrk, er hjermeð úrskurðað, að hann skuli álitast sveitlægur í Skógarstrandarhreppi, og að Tálknafjarðarhreppur skuli vera laus við að endurgjalda styrk þann, sem ræðir um að framan.

Þetta gefst yður hjermeð þjenustusamiega til vitundar, velborni herra sýslumaður, yður til leiðbeiningar og birtingar fyrir hreppsnefndinni í Skógarstrandarhreppi.

Reglugjörð

um útrýmingu fjárkláðans.

Samkvæmt 2. gr. í lögum nr. 41, 13. nóvbr. 1903 um ráðstafanir til útrýmingar fjárkláðanum, eru gjörð eptirfylgjandi ákvæði um ráðstafanir til útrýmingar fjárkláðanum:

1. gr.

Badlyf þau og badpottar, er með þarf í hvern hrepp, skal flutt þangað frá næstu kauptúnum á kostnað fjáreigenda í hreppnum.

Hreppsnefndin annast flutninginn og jafnar flutningskostnaðinum niður á fjáreigendur eptir fjártölu og innheimtir hann. — Gjald það má taka lögtaki. Húsbóndi hver leggur ókeypis til badker, nægilega aðstoð við böðun og skoðun fjár á heimili hans, og flutning badlyfja og böðunaráhalda til næsta bæjar.

126

26. desbr. ist úr landssjóði. Allur annar kostnaður við ráðstafanir til útrýmingar fjárkláðanum greið-

2. gr.

Framkvæmdarstjóri sá, sem landstjórnin ræður til þess að standa fyrir útrýming fjárkláðans, tekur sjer aðstoðarmenn eptir þörfum. Sýslumenn, hreppstjórar og hreppsnefndir skulu veita framkvæmdarstjóranum aðstoð til þess að velja sjer sem hæfasta menn til aðstoðar.

Aðstoðarmenn framkvæmdarstjórans eru fjárkláðalæknar og baðarar. Framkvæmdarstjórinn skal annast um að aðstoðarmenn hans fái svo mikla fræðslu um eðli fjárkláðans og lækning hans, sem unnt er, og sjerstaklega að fjárkláðalæknarnir geti komið í hans stað, þar sem þess er þörf.

3. gr.

Framkvæmdarstjórinn ákveður, á hverjum tíma almenn útrýmingarböðun skal fram fara.

4. gr.

Til böðunar skal nota baðlög, er skal sjóða úr tóbaki á þann þátt, er nú skal greina:

Móti hverju pundi af tóbaki skal ætla svo mikið vatn, að þegar það er soðið niður, sje lögurinn 10 pottar. Tóbakið skal sjóða í fullar 2 klukkustundir í pottum, er taka 100 potta vatns eða meira, en í pottum, er taka minna, nokkuð skemmri tíma, þó eigi skemur en $1\frac{1}{2}$ klukkustund. Þegar baðað er, skal lögurinn vera nýmjólkurvolgur.

5. gr.

Til þess að baða 30—40 fjár í ullu skal ætla 100 potta af baðlegi, sem soðin hafa verið í 10 pund tóbaks. Til þess að baða sauðfje á hverjum bæ, skal sjóða, ef unnt er, í einu baðlög þann, sem þarf að nota á bænum.

6. gr.

Baðker þau, er nota skal, eiga að vera 20 þuml. á hæð með handföngum á endum. Baðkerin mega vera hvort sem vill sporöskjulöguð eða ferstrend. Hin sporöskjulöguðu eiga að vera 35 þuml. á lengd í botni og 26 þuml. á breidd í botni, en ferstrendu kerin eiga að vera 36 þuml. á lengd í botni og 27 þuml. á breidd í botni. Baðkerin eiga að vera víðari að ofan en neðan.

Í hverjum hreppi eiga að vera að minnsta kosti 2 baðker fyrir hver 2000 fjár í hreppnum.

7. gr.

Við hina almennu útrýmingarböðun skal baða allt sauðfje á útrýmingarsvæðinu einu sinni. En þar sem brögð eru að fjárkláða, skal baða sauðfje tvisar sinnum eftir nánari fyrirmælum framkvæmdarstjórans eða aðstoðarmanna hans. Ef engin útbrot finnast á sauðkindum, nægir að halda þeim niðri í baðleginum í 7 mínútur. Höfuðin á sauðkindunum eiga að gegnblotna rækilega og á að dýfa höfðunum mörgum sinnum ofan í baðlöginn. — Ef baðlögurinn er svo lítill, að hann flýtur eigi yfir sauðkind þá, er baða skal, þá skal stöðugt ausa

badleginum yfir hana alla og snúa henni að minnsta kosti einu sinni í badleginum. Þess skal vandlega gæta, að badlögurinn hafi eins langan tíma til að verka á hörund og ull sauðkindarinnar, eins og þegar badlögurinn flýtur yfir sauðkindina. 126

8. gr.

Við almenna útrýmingarböðun skal jafnan hafa tvö baðker. Annað þeirra skal hafa til að baða í, en hitt skal hafa til að láta badlöginn síga í af kindinni, eptir að hún er böðuð.

9. gr.

Ef sauðkindur finnast með útbrotum frá rjettum til þess tíma, er hin almenna útrýmingarfjárböðun á fram að fara, skal að jafnaði tafarlaust slátra slíkum sauðkindum, svo að sem minnst hætta verði á, að kláðamaurar af þeim geti borizt á aðrar sauðkindur. Eptir slátrunina skal fara sem varlegast með höfuð, fætur og gærur af slíkum kindum, svo að engin hætta verði á að kláðamaurar berist af þeim á annað sauðfje. Sá, sem hefir sauðfje þetta undir hendi, getur komizt hjá að láta slátra sauðkindum þessum, með því móti að hreppstjóri taki við umsjón þeirra, meðan stendur á lækning þeirra, en borga verður fjárhafi þá allan kostnað, er af því leiðir, annan en böðunarlyf.

10. gr.

Þegar sauðkindur með útbrotum eru teknar til böðunar, skal halda þeim niðri í badleginum í 10 mínútur, og nú á meðan badlöginn sem allra bezt með hendinni inn í útbrot kindanna; síðan skal taka þær upp úr badleginum og láta þær standa nokkurn tíma útaf fyrir sig; síðan skal leggja þær í badlöginn aptur og halda þeim þá niðri í honum í 3 mínútur. Eptir böðunina skal þessum sauðkindum gefið inni, en að 4—5 dögum liðnum, skal aptur baða þær og láta þær þá liggja 10 mínútur í badleginum.

11. gr.

Eptir að sauðkindur hafa verið baðaðar fyrirskipuðu baði, skal gefa þeim inni í 8 daga, og gæta þess að sauðkindurnar vökni eigi. — Eptir átta daga má láta sauðkindurnar út, en gæta verður þess í fulla viku að þær sjeu eigi úti í regni eða snjóhríð eða gangi í bleytu eða snjó.

12. gr.

Ef fyrir skyldi koma eptir hina almennu útrýmingarböðun sauðkind, sem eigi hefir verið böðuð, þá skal gæta þess að hún komi eigi saman við annað sauðfje. Frá þessu skal skýra hlutadeigandi hreppstjóra tafarlaust, en hreppstjóri skal síðan skýra framkvæmdarstjóra frá eða fjárkláðalækni. Sauðkindin skal tafarlaust skorin. Höfuð og fætur skal fara sem varlegast með, en geyma gæruna á afviknum stað, þangað til framkvæmdarstjóri eða einhver aðstodarmanna hans getur skoðað gæruna.

28. desbr.

Áður en baðað sauðfje er látið inn í fjárhús, skal sá, sem hefir þau undir hendi, hreinsa þau svo sem nú skal greina:

Fyrst skal stinga eða moka út að minnsta kosti 2 þuml. þykku lagi af taðinu; en áður skal sópa húsið vandlega svo langt sem sauðkindin nær um 1½ al. frá gólfi, vegg, garða, garðabönd, milligerðir, hurðir, dyrastafi o. s. frv. Síðan á að hleypa sauðfjenu, sem baðað hefir verið, inn í húsin, hafi sauðfje eigi verið baðað í húsinu.

Það er fullnægjandi hreinsun á fjárhúsum, að láta þau standa auð í 8 daga, þannig, að engin kind komi í þau. Það sem er mokað eða sópað úr fjárhúsum, skal látið á afvikinn stað eða grafið niður og þakið.

14. gr.

Framkvæmdarstjóri eða sá af aðstoðarmönnum hans, sem hann tekur sjer sem fjárkláðalækni, skal kenna böðurum að baða eptir þörfum, og að þekkja fjárkláðann, eptir því sem unnt er. Framkvæmdarstjóri og fjárkláðalæknar skulu standa fyrir útrýmingu fjárkláðans og setja baðanirnar í gang, svo að allt sauðfje, þar sem útrýming fjárkláðans á fram að fara, verði baðað á tímabilinu frá 1. nóv. til ársloka, eða ef þess er eigi kostur, þá svo fljótt sem því verður viðkomið.

15. gr.

Baðarar skulu annast baðanir og sjá um að farið sje eptir reglugjörð þessari og nánari fyriræmælum framkvæmdarstjórans eða fjárkláðalækna hans þeir eiga að sjá um, að húsbændur fái að vita í tækan tíma, hvenær á að baða sauðfje þeirra útrýmingarbaði, að húsbændur leggi til nægilega aðstoð við böðun og flytji baðlyf og böðunaráhöld til næsta bæjar. Baðarar eiga að sjá um suðu á böðunartóbaki, að baðanir gangi sem greiðlegast, að farið sje sem sparlegast með baðlöginn, að engin sauðkind sleppi hjá baðinu, og að fjáreigendur hafi sauðfje sitt inni um ákveðinn tíma eptir baðanir. Baðararnir eiga með eigin hendi að leggja hverja einustu stauðkind í baðið, og halda henni niðri í baðinu ákveðinn tíma; skulu þeir jafnan hafa fyrir sjer úr eða stundaklukku til þess að sjá, hvað tímanum líður.

Baðararnir eiga að kæra hvern þann mann, er brýtur gegn ákvæðum reglugjörðar þessarar, fyrir hlutaðeigandi hreppstjóra, sem svo skýrir hlutaðeigandi sýslumanni tafarlaust frá brotinu.

Baðararnir eiga að sjá um að menn sjeu varkárir, svo að eigi sje hætta á að menn flytji kláðamaura frá óböðuðu sauðfje á baðað sauðfje, og ennfremur eiga þeir að útvega sjer vissu um, hvort fjáreigendur láta sauðfje sitt vera inni í húsum um ákveðinn tíma eptir böðun.

Baðarar eiga að haga svo böðunum sínum í sveitum, að eigi verði hætta á að baðað fje og óbaðað fje geti komið saman. Baðarar eiga jafnlega að rita hjá sjer skýrslu um baðanirnar samkvæmt fyrirmynd, sem prentuð er aptan við reglugjörð þessa.

Að afloknum böðunum eiga baðaðarnir að senda hlutaðeigandi sýslumanni **126** afrit af skýrslu sinni, en sýslumaður sendir skýrslurnar til framkvæmdarstjóra. 28. desbr.

Baðararnir hafa ábyrgð á því, að baðanir fari vel úr hendi, og eru fjáreigendur skyldir að hlýða fyrirmælum þeirra, er miða til þess að útrýming fjárkláðans gangi sem bezt og greiðlegast.

16. gr.

Sýslumenn, hreppstjórar og hreppsnefndir eiga að stuðla til þess, að útrýming fjárkláðans gangi sem bezt, og veita framkvæmdarstjóra og aðstoðarmönnum hans aðstoð til þess að útrýming fjárkláðans gangi sem greiðlegast.

17. gr.

Eptir að böðun hefur farið fram, skal alls eigi baða eða bera ofan í sauðfje, nema framkvæmdarstjóri leyfi, en fjáreigendur eiga, eptir því sem unnt er, að aðgæta eða láta aðgæta þrífni á sauðfje sínu á hverjum hálfum mánuði að vetrinum og vorinu, þangað til framkvæmdarstjóri álitur þess eigi þörf lengur.

18. gr.

Þann vetur, sem almenn útrýmingarböðun á sjer stað, skulu fara fram tvær almennar skoðanir á sauðfje af tilnefndum mönnum.

Fyrri skoðunin fer fram að minnsta kosti tveimur mánuðum eptir að útrýmingarböðunin hefur farið fram, en hin síðari skoðun síðari hluta aprilmánaðar eða í maímánuði. Næstu tvo vetur skulu fara fram þrjár skoðanir á þeim tíma, er framkvæmdarstjóri ákveður. Við rúning skulu allir þeir, sem hafa sauðfje undir hendi, skoða eða láta skoða nákvæmlega alt sauðfje, sem þeir taka eða láta taka ull af.

19. gr.

Nú verður vart við útbrot á sauðkind og skal þá sá, sem kindina hefur undir hendi, tafarlaust einangra hana og segja framkvæmdarstjóra, aðstoðarmanni hans eða hreppstjóra til, en þeir skulu gjöra ráðstafanir til þess að gengið verði úr skugga um, hvort útbrotin eru fjárkláði eða eigi.

20. gr.

Nú reynast útbrotin vera fjárkláði og skal þá tafarlaust baða sauðfje það, sem komið hefur saman við sauðkindina, öruggu útrýmingarbaði eptir fyrirmælum framkvæmdarstjóra eða aðstoðarmanna hans.

21. gr.

Brot gegn reglugjörð þessari varða 5—200 kr. sektum, er renna í sýslusjóð, þar sem brotið er framið. Með mál út af slíkum brotum skal farið sem almenn lögreglumál.

Reglugjörð þessi gengur í gildi 1. janúar 1904.

Þetta auglýsist almenningi til eptirbreytni.

Reykjavík, 28. desbr. 1903.
Landshöfðinginn yfir Íslandi.

Magnús Stephensen.

Jón Magnússon.

Fyrirmynd.

S k ý r s l a

um fjárbaðanir í breppi í sýslu
á tímabilinu frá mán. til mán. 190

Tala	Heimili	Tala fjár, sem baðað er einu sinni	Mánaðardagur, þegar böðun fer fram í fyrsta skipti	Tala fjár, sem baðað er í annað sinn	Mánaðardagur, þegar önnur böðun fer fram	Tala fjárhúsa, sem hreinsuð eru	Tóbak, sem notað er við hverja böðun, pund	Hversu margna daga fjöð var haft inni eptir böðunina	Hverning rekti húsbóndinn skyldur sinar?	Athugasemdir:
1.	Grund	60	1. nóv.	...	...	3	18	8	ágætl.	¹⁾ Menn höfðu eigi tekið eptir útbrotunum, fyrri en baðað var. ²⁾ Húsbóndinn kærður fyrir að synja um hjálp við böðunina.
2.	Eyri	100	2. nóv.	...	...	4	30	8	ágætl.	
3.	Hamar ¹	20	3. nóv.	...	...	2	8	8	ágætl.	
4.	Grímsstaðir	300	3. 5. 7. nov.	12	7. nóv.	6	90	8	ágætl.	
5.	Granastaðir	50	8. nóv.	...	...	2	15	8	illa ²	

Samþykkt

um breyting á 4. gr. í endurskodaðri samþykkt um stjórn bæjarmálefna í Reykjavík 1. ágúst 1902.

Í stað 1. málsg. í 4. gr. komi:

»Í fátækranefudinni eiga sæti 5 bæjarfulltrúar, og kys hún sjálf formann sinn«.

Í bæjarstjórn Reykjavíkur 17. desbr. 1903.

Halldór Danielsson, Halldór Jónsson, Kristján Jónsson, Kristján Þorgrímsson, Sighvatur Bjarnason, Hannes Hafliðason, Magnús Einarsson, Sig. Thoroddsen, Ólafur Ólafsson, G. Björnsson, Tr. Gunnarsson, Þórh. Bjarnarson, Jón Magnússon.

*

*

*